

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

The Witch of Endor

1. שמ"א כח ג-כה

"ג ושמואל מת--ויספדו לו כל-ישראל, ויקברוהו ברמה ובעירו; ושואל, הסיר האבות ואת-הידענים--מהארץ. ד ויקבצו פלשתים, ויבאו ויחנו בשונם; ויקבץ שואל את-כל-ישראל, ויחנו בגלבע. ה וירא שואל, את-מחנה פלשתים; וירא, ויחרד לבו מאד. ו וישאל שואל ביהוה, ולא ענהו יהוה--גם בחלמות גם באורים, גם בנביאים. ז ויאמר שואל לעבדיו, בקשו-לי אשת בעלת-אוב, ואלכה אליה, ואדרשה-בה; ויאמרו עבדיו אליו, הנה אשת בעלת-אוב בעין דור. ח ויתחפש שואל, וילבש בגדים אחרים, וילך הוא ושני אנשים עמו, ויבאו אל-האשה לילה; ויאמר, קסומי- (קסמי-) נא לי באוב, והעלי לי, את אשר-אמר אליך. ט ויאמר האשה אליו, הנה אתה ידעת את אשר-עשה שואל, אשר הכרית את-האבות ואת-הידעני, מן-הארץ; ולמה אתה מתנקש בנפשי, להמיתני. י וישבע לה שואל, ביהוה לאמר: חיי-יהוה, אם-יקרה עון בדבר הזה. יא ויאמר, האשה, את-מי, אעלה-לך; ויאמר, את-שמואל העלי-לי. יב ותרא האשה את-שמואל, ותזעק בקול גדול; ויאמר האשה אל-שואל לאמר למה רמיתני, ואתה שואל. יג ויאמר לה המלך אל-תיראי, כי מה ראית; ויאמר האשה אל-שואל, אלהים ראיתי עליהם מן-הארץ. יד ויאמר לה, מה-תארו, ויאמר איש זקן עלה, והוא עטה מעיל; וידע שואל כי-שמואל הוא, ויקד אפים ארצה וישתחו. טו ויאמר שמואל אל-שואל, למה הרגזתני להעלות אתי; ויאמר שואל צר-לי מאד ופלשתים נלחמים בי, ואלהים סר מעלי ולא-ענני עוד גם ביד-הנביאים גם-בחלמות, ואקרא לך, להודיעני מה אעשה. טז ויאמר שמואל, ולמה תשאלני: ויהוה סר מעליך, ויהי ערך. יז ויעש יהוה לו, כאשר דבר בידיו; ויקרע יהוה את-הממלכה מידה, ויתנה לרעה לדוד. יח כאשר לא-שמעת בקול יהוה, ולא-עשית חרון-אפו בעמלק; על-כן הדבר הזה, עשה-לך יהוה היום הזה. יט ויתן יהוה גם את-ישראל עמך, ביד-פלשתים, ומחר, אתה ובניך עמי; גם את-מחנה ישראל, יתן יהוה ביד-פלשתים. כ וימהר שואל, ויפל מלא-קומתו ארצה, וירא מאד, מדברי שמואל; גם-כח, לא-היה בו--כי לא אכל לחם, כל-היום וכל-הלילה. כא ותבוא האשה אל-שואל, ותרא כי-נבהל מאד; ויאמר אליו, הנה שמעה שפחתך בקולך, ואשים נפשי בכפי, ואשמע את-דבריך אשר דברת אלי. כב ועתה, שמע-נא גם-אתה בקול שפחתך, ואשמך לפניך פת-לחם, ואכול; ויהי בך כח, כי תלך בדרך. כג וימאן, ויאמר לא אכל, ויפרצו-בו עבדיו וגם-האשה, וישמע לקלם; ויקם, מהארץ, וישב, אל-המטה. כד ולאשה עגל-מרבק בבית, ותמהר ותזבחהו; ותקח-קמח ותלש, ותפהו מצות. כה ותגש לפני-שואל ולפני עבדיו, ויאכלו; ויקמו וילכו, בלילה ההוא.

3 Now Samuel had died and all Israel made lament for him; and he was buried in his own town of Ramah. And Saul had forbidden [recourse to] ghosts and familiar spirits in the land. 4 The Philistines mustered and they marched to Shunem and encamped; and Saul gathered all Israel, and they encamped at Gilboa. 5 When Saul saw the Philistine force, his heart trembled with fear. 6 And Saul inquired of the LORD, but the LORD did not answer him, either by dreams or by Urim or by prophets. 7 Then Saul said to his courtiers, "Find me a woman who consults ghosts, so that I can go to her and inquire through her." And his courtiers told him that there was a woman in En-dor who consulted ghosts. 8 Saul disguised himself; he put on different clothes and set out with two men. They came to the woman by night, and he said, "Please divine for me by a ghost. Bring up for me the one I shall name to you." 9 But the woman answered him, "You know what Saul has done, how he has banned [the use of] ghosts and familiar spirits in the land. So why are you laying a trap for me, to get me killed?" 10 Saul swore to her by the LORD: "As the LORD lives, you won't get into trouble over this." 11 At that, the woman asked, "Whom shall I bring up for you?" He answered, "Bring up Samuel for me." 12 Then the woman recognized Samuel, and she shrieked loudly, and said to Saul, "Why have you deceived me? You are Saul!" 13 The king answered her, "Don't be afraid. What do you see?" And the woman said to Saul, "I see a divine being coming up from the earth." 14 "What does he look like?" he asked her. "It is an old man coming up," she said, "and he is wrapped in a robe." Then Saul knew that it was Samuel; and he bowed low in homage with his face to the ground. 15 Samuel said to Saul, "Why have you disturbed me and brought me up?" And Saul answered, "I am in great trouble. The Philistines are attacking me and God has turned away from me; He no longer answers me, either by prophets or in dreams. So I have called you to tell me what I am to do." 16 Samuel said, "Why do you ask me, seeing that the LORD has turned away from you and has become your adversary? 17 The LORD has done for Himself as He foretold through me: The LORD has torn the kingship out of your hands and has given it to your fellow, to David, 18 because you did not obey the LORD and did not execute His wrath upon the Amalekites. That is why the LORD has done this to you today. 19 Further, the LORD will deliver the Israelites who are with you into the hands of the Philistines. Tomorrow your sons and you

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

will be with me; and the LORD will also deliver the Israelite forces into the hands of the Philistines.” 20 At once Saul flung himself prone on the ground, terrified by Samuel’s words. Besides, there was no strength in him, for he had not eaten anything all day and all night. 21 The woman went up to Saul and, seeing how greatly disturbed he was, she said to him, “Your handmaid listened to you; I took my life in my hands and heeded the request you made of me. 22 So now you listen to me: Let me set before you a bit of food. Eat, and then you will have the strength to go on your way.” 23 He refused, saying, “I will not eat.” But when his courtiers as well as the woman urged him, he listened to them; he got up from the ground and sat on the bed. 24 The woman had a stall-fed calf in the house; she hastily slaughtered it, and took flour and kneaded it, and baked some unleavened cakes. 25 She set this before Saul and his courtiers, and they ate. Then they rose and left the same night.

2. ילקוט שמעוני שמואל רמז, קמ

" והלך לו אצל צפניה אמו של אבנר לעין דאר, ושאלה לו באוב והעלה לו את שמואל "

3. שמ"א כה, א

" וַיָּמָת שְׁמוּאֵל--וַיִּקְבְּצוּ כָל-יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ-לוֹ, וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּבֵיתוֹ בְּרָמָה"

Samuel died, and all Israel gathered and made lament for him; and they buried him in Ramah, his home.

4. דברים יח, ט-טו

" ט כִּי אָתָּה בָּא אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ--לֹא-תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, כְּתוֹעֵבַת הַגּוֹיִם הַהֵם. י. לֹא-יִמְצָא בְּךָ, מִעֲבִיר בְּנוֹ-וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ, קֶסֶם קֶסָמִים, מְעוֹן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. יא. וְחֹבֵר, חֹבֵר; וְשֹׂאֵל אוֹב וַיְדַעְנִי, וְדֹרֵשׁ אֶל-הַמֵּתִים. יב. כִּי-תוֹעֵבַת יְהוָה, כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹהִים; וּבִגְלָל, הַתוֹעֵבַת הָאֵלֹהִים, יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ. יג. תַּמִּים תִּהְיֶה, עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. יד. כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֹהִים, אֲשֶׁר אָתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם--אֶל-מַעַנְנֵימָם וְאֶל-קֶסָמִים, יִשְׁמְעוּ; וְאֶתָּה--לֹא כֵן, נֹתֵן לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. טו. נְבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי, יִקִּים לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: אֱלִיּוֹ, תִשְׁמָעוּן.

When you enter the land that the LORD your God is giving you, you shall not learn to imitate the abhorrent practices of those nations. 10 Let no one be found among you who consigns his son or daughter to the fire, or who is an augur, a soothsayer, a diviner, a sorcerer, 11 one who casts spells, or one who consults ghosts or familiar spirits, or one who inquires of the dead. 12 For anyone who does such things is abhorrent to the LORD, and it is because of these abhorrent things that the LORD your God is dispossessing them before you. 13 You must be wholehearted with the LORD your God. 14 Those nations that you are about to dispossess do indeed resort to soothsayers and augurs; to you, however, the LORD your God has not assigned the like. 15 The LORD your God will raise up for you a prophet from among your own people, like myself; him you shall heed.

5. דברי הימים א פרק יב

" א וְאֵלֶּה, הַבָּאִים אֶל-דָּוִד לְצִיּוֹקֶלָג, עוֹד עָצוּר, מִפְּנֵי שְׂאוּל בֶן-קִישׁ; וְהַמָּה, בַּגְּבוּרִים, עֲזָרִי, הַמְּלַחֲמָה. ב. נִשְׁקֵי קֶשֶׁת, מִיַּמִּינִים וּמִשְׂמָאלִים בְּאַבְנִים, וּבְחִצִּים, בְּקֶשֶׁת--מֵאַחֵי שְׂאוּל, מִבְּנֵימֶן. ג. הָרֹאשׁ אַחִיעֶזֶר וַיֹּאשׁ, בְּנֵי הַשְּׂמֵעָה הַגְּבַעְתִּי, וַיִּזּוּאֵל (וַיִּזְיָאֵל) וְפָלֵט, בְּנֵי עֲזַמּוֹת; וּבְרָכָה, וַיְהוּא הַעֲנַתִּי. ד. וַיִּשְׁמַעְיָה הַגְּבַעוֹנִי גְבוּר בְּשָׁלְשִׁים, וְעַל-הַשְּׁלֹשִׁים. ה. וַיִּרְמִיָה וַיַּחֲזִיאֵל וַיִּחַנְקוּ, וַיִּזְבְּדוּ הַגְּדֹרְתִי. ו. אֶלְעֹזַי וַיְרִימוֹת וּבַעֲלִיָה וַשְׁמַרְיָהוּ, וַשְּׁפֹטִיָהוּ הַחֲרִיפִי (הַחֲרוּפִי). ז. אֶלְקָנָה וַיִּשִׁיָהוּ וַעֲזַרְאֵל וַיֹּעֲזָר, וַיִּשְׁבַּעֵם--הַקְּרָחִים. ח. חוּיֹעֲאֵלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יִרְחָם, מִן-הַגְּדוֹד. ט. וּמִן-הַגְּדִי נִבְדְּלוּ אֶל-דָּוִד לְמַצַּד מִדְּבָרָה גְבוּרֵי הַחִיל, אֲנָשֵׁי צָבָא לְמִלְחָמָה--עַרְכֵי צֹנָה, וְרַמְחָ; וּפְנֵי אַרְיָה פְּנִיָהם, וְכַצְּבָאִים עַל-הַהָרִים לְמַהֵר. י. עֶזֶר, הָרֹאשׁ; עֲבַדְיָה, הַשֵּׁנִי, אֶלְיָאֵב, הַשְּׁלִישִׁי. יא. מִשְׁמַנָּה, הָרְבִיעִי, יִרְמִיָה, הַחֲמִשִּׁי. יב. עֵתִי, הַשְּׁשִׁי, אֶלְיָאֵל, הַשְּׁבִיעִי. יג. יוֹחָנָן, הַשְּׁמִינִי, אֶלְזַבְד, הַתְּשִׁיעִי. יד. יִרְמִיָהוּ, הָעֲשִׂירִי, מְכַבְּנִי, עֲשִׂיתִי עֹשֶׁר. טו. אֵלָה מִבְּנֵי-גֵד, רֹאשֵׁי הַצָּבָא; אַחַד לְמֵאָה הַקָּטָן, וְהַגְּדוֹל לְאֶלְף. טז. אֵלָה הֵם, אֲשֶׁר עָבְרוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן בַּחֲדָשׁ הָרֹאשׁוֹן, וְהוּא מִמְּלֵא, עַל-כָּל-גְּדִיתוֹ (גְּדוּתוֹ); וַיִּבְרָחוּ, אֶת-כָּל-הַעַמֻּקִּים, לְמִזְרַח, וּלְמַעְרָב. יז. וַיְבֹאוּ, מִן-בְּנֵי בְנֵימִן וַיְהוּדָה, עַד-לְמַצָּד, לְדָוִד. יח. וַיֵּצֵא דָוִד, לַפְּנִיָהם, וַיַּעַן וַיֹּאמְרוּ לָהֶם, אִם-לְשָׁלוֹם בָּאתֶם אֵלַי לְעֲזָרְנִי יְהוָה-לִי עֲלֵיכֶם לְכַב לַיְחָד; וְאִם-לְרִמּוֹתֵנִי לְצָרִי, בְּלֹא חֶמֶס בְּכַפִּי, יִרְא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וַיִּוַחֲזוּ. יט. וַיִּרְחוּ לְבָשָׂה, אֶת-עַמְשֵׁי רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשִׁים (הַשְּׁלִישִׁים), לְךָ דָּוִד וְעַמְךָ בֶן-יִשִׁי, שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְךָ וְשְׁלוֹם לְעֲזָרְךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ; וַיִּקְבְּלֵם דָּוִד, וַיִּתְּנֵם בְּרֹאשֵׁי הַגְּדוּד. כ. וַיִּמְנָשָׂה נָפְלוֹ עַל-דָּוִד, בְּבֹאוֹ עִם-פְּלִשְׁתִּים עַל-שְׂאוּל לְמִלְחָמָה--וְלֹא עָזְרָם: כִּי בַעֲצָה, שָׁלַחַהּוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לְאֹמֵר, בְּרֹאשֵׁינוּ, יִפּוֹל אֶל-אֲדָנֵינוּ שְׂאוּל. כא. בְּלָכְתוֹ אֶל-צִיּוֹקֶלָג, נָפְלוּ עֲלָיו מִמְּנָשָׁה עֲדָנָן וַיִּזְבְּדוּ וַיִּדְעִיעָל וּמִיכָאֵל וַיִּזְבְּדוּ, וְאַלְיָהוּא, וְצִלְתִּי: רֹאשֵׁי

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

הָאֲלָפִים, אֲשֶׁר לַמִּנְשָׁה. כַּב וְהִמָּה, עֲזָרוּ עִם-דָּוִד עַל-הַגָּדוֹד, כִּי-גִבּוֹרֵי חֵיל, כָּלָם; וַיְהִיו שָׂרִים, בְּצַבָּא. כַּג כִּי לַעֲתִיּוֹם בְּיוֹם, יָבֹאוּ עַל-דָּוִד לְעֲזָרוֹ--עַד-לְמַחֲנֶה גְדוֹל, כְּמַחֲנֶה אֱלֹהִים. כֹּד וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי רֵאשֵׁי הַחֲלוּץ, לְצַבָּא, בָּאוּ עַל-דָּוִד, חֲבָרוֹנָה: לְהִסָּב מִלְכוּת שָׁאוּל, אֶל־יוֹ--כְּפִי יְהוָה. כֹּה בְנֵי יְהוּדָה, נִשְׂאִי צִנֹּה וְרַמְח--שְׁשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת, חֲלוּצֵי צַבָּא. כו מִן-בְּנֵי שְׁמֵעוֹן, גִּבּוֹרֵי חֵיל לְצַבָּא--שִׁבְעַת אֲלָפִים, וַיִּמָּאֵה. כז מִן-בְּנֵי, הַלִּוִי--אַרְבַּעַת אֲלָפִים, וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. כח וַיְהוּדֵי־עַד, הַנְּגִיד לְאַהֲרֹן; וַעֲמוּ, שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעַת מֵאוֹת. ט וַיְדוֹק נַעַר, גִּבּוֹר חֵיל; וּבֵית-אָבִיו שָׂרִים, עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם. ל וּמִן-בְּנֵי בְנִימִן אַחֵי שָׁאוּל, שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים; וְעַד-הַנָּה, מֵרַבֵּיתָם, שְׂמָרִים, מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל. לא וּמִן-בְּנֵי אֶפְרַיִם, עֲשָׂרִים אֶלֶף וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת--גִּבּוֹרֵי חֵיל, אַנְשֵׁי שְׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם. לב וּמַחְצֵי מִטֵּה מִנְּשָׂה, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵי אֶלֶף, אֲשֶׁר נִקְבוּ בְּשֵׁמוֹת, לְבֹאֵה לְהַמְלִיךְ אֶת-דָּוִד. לג וּמִבְּנֵי יִשְׁשָׁכָר, יוֹדְעֵי בֵּינָה לַעֲתִים, לְדַעַת, מֵה-יַעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל--רֵאשִׁיָּהֶם מֵאֲתִים, וְכָל-אַחֵיהֶם עַל-פִּיָּהֶם. לד מִזְּבִלוֹן יוֹצֵאֵי צַבָּא, עֶרְכֵי מַלְחָמָה בְּכָל-קְלֵי מַלְחָמָה--חֲמִשִּׁים אֶלֶף; וְלַעֲדָר, בְּלֹא-לֵב וְלֵב. לה וּמִנְּפֹתְלֵי, שָׂרִים אֶלֶף; וְעַמָּהֶם בְּצִנֹּה וְחֲנִית, שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אֶלֶף. לו וּמִן-הַדְּנִי עֶרְכֵי מַלְחָמָה, עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. לו וּמֵאֲשֶׁר, יוֹצֵאֵי צַבָּא לַעֲרֹף מַלְחָמָה--אַרְבַּעִים אֶלֶף. לח וּמֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִן-הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחִצֵּי שִׁבְט מִנְּשָׂה, בְּכָל-קְלֵי צַבָּא מַלְחָמָה--מֵאֵה וְעֶשְׂרִים, אֶלֶף. לט כָּל-אֵלֶּה אַנְשֵׁי מַלְחָמָה, עֲדָרֵי מַעֲרָה, בְּלִבָּב שְׁלָם בָּאוּ חֲבָרוֹנָה, לְהַמְלִיךְ אֶת-דָּוִד עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל; וְגַם כָּל-יִשְׂרָאֵל, לֵב אֶחָד--לְהַמְלִיךְ אֶת-דָּוִד. מ וַיְהִיו-שָׁם עִם-דָּוִד יָמִים שְׁלוֹשָׁה, אֲכָלִים וְשׁוֹתִים: כִּי-הִכִּינוּ לָהֶם, אַחֵיהֶם. מא וְגַם הַקְּרוּבִים-אֲלֵיהֶם עַד-יִשְׁשָׁכָר וְזַבְלוֹן וְנִפְתָּלִי, מְבִיאִים לָחֶם בְּחִמּוּרִים וּבְגַמְלִים וּבְכַרְדִּים וּבְבִקָּר מֵאֲכָל קֶמַח דְּבָלִים וְצִמּוּקִים וַיִּין-וְשֵׁמֶן וְבָקָר וְצֹאן--לָרֶב: כִּי שָׁמְחָה, בְּיִשְׂרָאֵל.

1 The following joined David at Ziklag while he was still in hiding from Saul son of Kish; these were the warriors who gave support in battle; 2 they were armed with the bow and could use both right hand and left hand to sling stones or shoot arrows with the bow; they were kinsmen of Saul from Benjamin. 3 At the head were Ahiezer and Joash, sons of Shemaah of Gibeah; and Jeziel and Pelet, sons of Azmaveth; and Beracah and Jehu of Anathoth; 4 Ishmaiah of Gibeon, a warrior among the thirty, leading the thirty; 5 Jeremiah, Jahaziel, Johanan, and Jozabad of Gederah; 6 Eluzai, Jerimoth, Bealiah, Shemariah, and Shephatiah the Hariphite; 7 Elkanah, Isshiah, Azarel, Joezer, and Jashobeam the Korahites; 8 Joelah and Zebadiah, sons of Jeroham of Gedor. 9 Of the Gadites, there withdrew to follow David to the wilderness stronghold valiant men, fighters fit for battle, armed with shield and spear; they had the appearance of lions, and were as swift as gazelles upon the mountains: 10 Ezer the chief, Obadiah the second, Eliab the third, 11 Mashmannah the fourth, Jeremiah the fifth, 12 Attai the sixth, Eliel the seventh, 13 Johanan the eighth, Elzabad the ninth, 14 Jeremiah the tenth, Machbannai the eleventh. 15 Those were the Gadites, heads of the army. The least was equal to a hundred, the greatest to a thousand. 16 These were the ones who crossed the Jordan in the first month, when it was at its crest, and they put to flight all the lowlanders to the east and west. 17 Some of the Benjaminites and Judahites came to the stronghold to David, 18 and David went out to meet them, saying to them, "If you come on a peaceful errand, to support me, then I will make common cause with you, but if to betray me to my foes, for no injustice on my part, then let the God of our fathers take notice and give judgment." 19 Then the spirit seized Amasai, chief of the captains: "We are yours, David, On your side, son of Jesse; At peace, at peace with you, And at peace with him who supports you, For your God supports you." So David accepted them, and placed them at the head of his band. 20 Some Manassites went over to David's side when he came with the Philistines to make war against Saul, but they were of no help to them, because the lords of the Philistines in council dismissed him, saying, "He will go over to the side of his lord, Saul, and it will cost us our heads"; 21 when he went to Ziklag, these Manassites went over to his side—Adnah, Jozabad, Jedaiel, Michael, Jozabad, Elihu, and Zillethai, chiefs of the clans of Manasseh. 22 It was they who gave support to David against the band, for all were valiant men; and they were officers of the force. 23 Day in day out, people came to David to give him support, until there was an army as vast as the army of God. 24 These are the numbers of the [men of the] armed bands who joined David at Hebron to transfer Saul's kingdom to him, in accordance with the word of the LORD: 25 Judahites, equipped with shield and spear—6,800 armed men; 26 Simeonites, valiant men, fighting troops—7,100; 27 of the Levites—4,600; 28 Jehoiada, chief officer of the Aaronides; with him, 3,700; 29 Zadok, a young valiant man, with his clan—22 officers; 30 of the Benjaminites, kinsmen of Saul, 3,000 in their great numbers, hitherto protecting the interests of the house of Saul; 31 of the Ephraimites, 20,800 valiant men, famous in their clans; 32 of the half-tribe of Manasseh, 18,000, who were designated by

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

name to come and make David king; 33 of the Issacharites, men who knew how to interpret the signs of the times, to determine how Israel should act; their chiefs were 200, and all their kinsmen followed them; 34 of Zebulun, those ready for service, able to man a battle line with all kinds of weapons, 50,000, giving support wholeheartedly; 35 of Naphtali, 1,000 chieftains with their shields and lances—37,000; 36 of the Danites, able to man the battle line—28,600; 37 of Asher, those ready for service to man the battle line—40,000; 38 from beyond the Jordan, of the Reubenites, the Gadites, and the half-tribe of Manasseh, together with all kinds of military weapons—120,000. 39 All these, fighting men, manning the battle line with whole heart, came to Hebron to make David king over all Israel. Likewise, all the rest of Israel was of one mind to make David king. 40 They were there with David three days, eating and drinking, for their kinsmen had provided for them. 41 And also, their relatives as far away as Issachar, Zebulun, and Naphtali brought food by ass, camel, mule, and ox—provisions of flour, cakes of figs, raisin cakes, wine, oil, cattle, and sheep in abundance, for there was joy in Israel.

6. רד"ק שמ"א כח, ו

" ופי' בנביאים תלמידי שמואל הנביא כמו שכתוב להקת נביאים נבאים "

7. רד"ק שמ"א כח, ו

"ומה שאמר 'באורים', והם לא היו אצלו שהרי היו עם אביתר שהיה עם דוד, אפשר ששלח שם אנשים לשאול בהם על המלחמה הזאת."

8. רש"י שמ"א כח, ו

" לפי שהרג נוב עיר הכהנים, לא נענה "

9. יומא כב ע"ב

" אמר רב הונא כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו "

Rav Huna said: How little does a person who has the support of his Lord have to worry or be concerned. The proof for this assertion is a comparison between Saul and David. **Saul failed with one** single sin **and it was counted against him**, costing him the throne. **David**, however, failed **with two** sins **and** they were **not counted against him**, as he retained his position.

10. רד"ק שמ"א כח, ח

" ויבאו אל האשה לילה. גם זה כדי שלא תכירוהו לפי' בא בלילה "

11. ויקרא רבה כו ז

" וכי לילה היה? אלא מלמד שהיה להם אותה שעה אפלה כלילה "

12. ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אמור פרשה כו

אמר ריש לקיש: למה היה שאול דומה באותה שעה? למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר כל תרנגולין שיש כאן ישחטו בלילה, בקש לצאת לדרך אמר אין כאן תרנגול שיקרא? אמרו לו אתה הוא שצוית ונשחטו. כך אתמול ושאלו הסיר את האובות ואת הידעונים (שמואל א' כ"ח ג), והיום אמ' לעבדיו בקשו לי אשת בעלת אוב.

13. ויקרא רבה כו ז

" אמר רבי שמעון בן לוי: למה היה שאול דומה באותה שעה? לאשה שנתונה אצל אוהבה ונשבעת בחיי בעלה, כך שאול שאל באוב וידעוני והיה נשבע לה 'חי ה' אם יקרך עון בדבר הזה' "

14. שמ"א י, א-ב

" א ויקח שמואל את-פך השמן, ויצק על-ראשו--וישקהו; ויאמר--הלוא כִּי-מִשְׁחָךְ יְהוָה על-נְחֻלְתּוֹ, לְנִגִּיד. ב בְּלִכְתָּךְ הַיּוֹם, מִעַמְדִי, וּמִצְאָתְךָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִם-קִבְרֹת רְחֵל בְּגִבּוֹל בְּנֵימִן..."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

1 Samuel took a flask of oil and poured some on Saul's head and kissed him, and said, "The LORD herewith anoints you ruler over His own people. 2 When you leave me today, you will meet two men near the tomb of Rachel in the territory of Benjamin

15. ויקרא רבה כו ז

" מנא ידעא בההיא שעתא דהוא שאול? אלא אמרו: לא כשהוא עולה להדיוט עולה למלך, להדיוט עולה ראשו למטה ורגליו למעלה, למלך רגליו למטה וראשו למעלה"

16. רד"ק שמ"א כח, יג

" לפיכך אמר לה שאול 'אל תראי', כלומר ממה שאת יראה אל תראי, כי לא אמיתך, כי כבר נשבעתי לך; אבל מה ראית שהכרת שאני שאול? ... א-להים ראיתי עלים מן הארץ -- ראיתי אדם גדול עולה מן הארץ רגליו כלפי הארץ מה שאינו מנהג העולם, לפיכך ידעתי כי שאול המלך אתה ולכבודך עלה כן."

17. מצודת דוד שמ"א כח, יד

" והוא עוטה מעיל .והוא מלבוש המיוחד לאדם גדול וחשוב:"

18. שמ"א טו, לה

" ולא יסוף שמואל לראות את-שאול, עד-יום מותו, כי-התאבל שמואל, אל-שאול; ויהוה נחם, כי-המליך את-שאול על-ישראל " Samuel never saw Saul again to the day of his death. But Samuel grieved over Saul, because the LORD regretted that He had made Saul king over Israel.

19. The WHY question

וְלָמָּה אֶתְּהַנְקֵשׁ בְּנַפְשִׁי לְהַמִּיתֵנִי...
 לָמָּה רָמִיתֵנִי וְאַתְּהָ שְׂאוּל...
 לָמָּה הִרְגַזְתֵּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי...
 וְלָמָּה תִשְׁאַלְנִי וְהִ סֹר מַעֲלִיךְ וְיְהִי עֲרָךְ:

וְלָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' וַתַּעַט אֶל הַשָּׁלַל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' (ט"ו, יט)
 וְלָמָּה תִחַטָּא בְּדָם נְקִי לְהַמִּית אֶת דָּוִד חֲנָם (י"ט, ה)

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת שְׂאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה (כ', לב)
 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשְׂאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת דְּבַרִי אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רַעְתְּךָ (כ"ד, ט)
 וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲדֹנָי רִדְף אַחֲרַי עַבְדְּךָ כִּי מָה עָשִׂיתִי וְיִמָּה בְּיַדִּי רָעָה (כ"ו, יח)

20. Similarities between Abraham (the visit of the 3 angels) and the Witch of Endor

בעלת האוב

וַעֲתָה שָׁמַע נָא גַם אֶתְּהָ בְּקוֹל שִׁפְחָתְךָ
 וְאַשְׁמָה לְפָנֶיךָ פֶּת לָחֵם וְאָכֹל וְיְהִי בְךָ כַּח כִּי תֵלֵךְ בְּדַרְךָ.
 וְלֹאֲשֶׁה עֵגֶל מֵרֶבֶק בְּבֵית וְתַמְהָר וְתִזְכְּרָהוּ
 וְתִקַּח קֶמַח וְתִלְשֵׁ...
 וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ בְּלִילָה הַהוּא.

אברהם

אִם נָא מִצְּאִיתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ
 וְאֶקְחָה פֶּת לָחֵם וְסַעְדוּ לְבָכֶם אַחֵר תַּעֲבֹרוּ
 וַיִּקַּח בֶּן בְּקָר רֶךָ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנְּעָר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ.
 מִהָרִי שָׁלַשׁ סָאִים קֶמַח סֹלֶת לְיוֹשֵׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת .
 וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים... וַיֵּלְכוּ סְדֻמָּה

21. שמ"א יט, יא-יז

" יא וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל מַלְאָכִים אֶל-בֵּית דָּוִד, לְשַׁמְרוֹ, וְלְהַמִּיתוֹ, בְּבִקְרָ; וַתִּגַּד לְדָוִד, מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר, אִם-אֵינְךָ מִמְּלֹט אֶת-נַפְשְׁךָ הַלִּילָה, מִחַר אֶתְּהָ מוֹמֶת. יב וַתִּרְדַּם מִיכַל אֶת-דָּוִד, בְּעַד הַחֲלוֹן; וַיֵּלֶךְ וַיִּבְרַח, וַיִּמְלֹט. יג וַתִּקַּח מִיכַל אֶת-הַתְּרָפִים, וַתִּשָּׂם אֶל-הַמַּטֶּה, וְאֶת כָּבִיר הָעֵזִים, שָׂמָה מִרְאֲשֵׁתוֹ; וַתִּכְסֵהוּ, בְּבִגְדָ. יד וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל מַלְאָכִים, לְקַחֵת אֶת-דָּוִד; וַתֹּאמֶר, חַלְהָ הוּא. טו וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל אֶת-הַמַּלְאָכִים,

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

לראות את-דוד לאמר: העלו אתו במטה אלי, להמתו. טז ויבאו, המלאכים, והנה התרפים, אל-המטה; וכביר העזים, מראשיתו. יז ויאמר שאול אל-מיכל, למה ככה רמיתני, ותשלחי את-איבי, וימלט; ותאמר מיכל אל-שאול, הוא-אמר אלי שלחני למה אמינה.

Saul sent messengers to David's home to keep watch on him and to kill him in the morning. But David's wife Michal told him, "Unless you run for your life tonight, you will be killed tomorrow." Michal let David down from the window and he escaped and fled. Michal then took the household idol, laid it on the bed, and covered it with a cloth; and at its head she put a net of goat's hair. Saul sent messengers to seize David; but she said, "He is sick." Saul, however, sent back the messengers to see David for themselves. "Bring him up to me in the bed," he ordered, "that he may be put to death." When the messengers came, they found the household idol in the bed, with the net of goat's hair at its head. Saul said to Michal, "Why did you play that trick on me and let my enemy get away safely?" "Because," Michal answered Saul, "he said to me: 'Help me get away or I'll kill you.'"

22. בראשית לא יט-לה

יט ולבן הלה, לגזז את-צאנו; ותגנב רחל, את-התרפים אשר לאביה ... כא ויברח הוא וכל-אשר-לו, ויקם ויעבר את-הנהר; וישם את-פניו, הר הגלעד. כב ויגד ללבן, ביום השלישי: כי ברח, יעקב. כג ויקח את-אחיו, עמו, וירדף אחריו, דרך שבעת ימים; וידבק אתו, בהר הגלעד ... כו ויאמר לבן, ליעקב, מה עשית, ותגנב את-לבבי; ותנהג, את-בנותי, כשביזות, חרב. כז למה נחבאת לברח, ותגנב אתי; ולא-הגדת לי, ... למה גנבת, את-אלהי. לא ויען יעקב, ויאמר ללבן: כי יראתי--כי אמרתי, פן-תגזל את-בנותיך מעמי. לב עם אשר תמצא את-אלהיך, לא יחיה--נגד אחינו הכר-לך מה עמדי, וקח-לך; ולא-ידע יעקב, כי רחל גנבתם ... לד ורחל לקחה את-התרפים, ותשםם בכר הגמל--ותשב עליהם; וימשש לבן את-כל-האהל, ולא מצא.

Meanwhile Laban had gone to shear his sheep, and Rachel stole her father's household idols... and fled with all that he had. Soon he was across the Euphrates and heading toward the hill country of Gilead. On the third day, Laban was told that Jacob had fled. So he took his kinsmen with him and pursued him a distance of seven days, catching up with him in the hill country of Gilead... And Laban said to Jacob, "What did you mean by keeping me in the dark and carrying off my daughters like captives of the sword? Why did you flee in secrecy and mislead me and not tell me? ... but why did you steal my gods?" Jacob answered Laban, saying, "I was afraid because I thought you would take your daughters from me by force. But anyone with whom you find your gods shall not remain alive! In the presence of our kinsmen, point out what I have of yours and take it." Jacob, of course, did not know that Rachel had stolen them... Rachel, meanwhile, had taken the idols and placed them in the camel cushion and sat on them; and Laban rummaged through the tent without finding them.

23. רמב"ן בראשית לא, יט

"ותגנב רחל את התרפים לא נתכוונה אלא להפריש אביה מעבודה זרה לשון רש"י. ואפשר כי היו ללבן לעבודה זרה כאשר אמר למה גנבת את אלהי אבל לא היו כל התרפים נעבדים כי איך תמצא עבודה זרה בבית אדונינו דוד?! והקרוב מה שאומרים שהם כלים לקבל השעות ויקסמו בהם לדעת עתידות..."

24. זכריה י', ב

"כי התרפים דברו און והקוסמים חזו שקר"

25. מל"ב כ"ג, כד

"וגם את האבות ואת הידענים ואת התרפים"

26. ראב"ע בראשית לא, יט

"שהתרפים הם על צורות בני אדם... והעד שהתרפים נן, התרפים ששמה מיכל בת שאול במיטה, עד שחשבו שומרי הבית שהם דוד".

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

27. יחזקאל כ"א, כו

" כי עמד מִלֶּךָ בְּבֵל אֵל אִם הַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ שְׁנֵי הַדְּרָכִים לִקְסָם קֶסֶם קִלְקַל בְּחַצִּים שָׁאֵל בְּתַרְפִּים רָאָה בְּכַבֵּד "

28. שמ"א כ', יט-כב

" וְשִׁלַּשְׁתָּ תִּרְדּוּ מָאֵד... וְאֲנִי שִׁלַּשְׁתִּי הַחַצִּים צִדָּה אֹרֶה לְשַׁלַּח לִי לְמִטְרָה. וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת הַנֶּעֱר לְךָ מִצָּא אֶת הַחַצִּים אִם אָמַר אֲמַר לְנֶעֱר הִנֵּה הַחַצִּים מִמָּךְ וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה כִּי שְׁלוֹם לְךָ וְאִין דָּבָר חַי ה'! וְאִם כֹּה אֲמַר לְעֵלְמ הִנֵּה הַחַצִּים מִמָּךְ וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שִׁלַּחְךָ ה' "

So the day after tomorrow, go down all the way to the place where you hid the other time, and stay close to the Ezel stone. Now I will shoot three arrows to one side of it, as though I were shooting at a mark, and I will order the boy to go and find the arrows. If I call to the boy, 'Hey! the arrows are on this side of you,' be reassured and come, for you are safe and there is no danger—as the LORD lives! But if, instead, I call to the lad, 'Hey! the arrows are beyond you,' then leave, for the LORD has sent you away.

29. דברי הימים א' י' יג-יד

" יג וַיָּמָת שְׂאוּל, בְּמַעְלוֹ אֲשֶׁר מָעַל בִּיהוָה, עַל-דְּבַר יְהוָה, אֲשֶׁר לֹא-שָׁמַר; וְגַם-לְשָׂאוּל בָּאוּב, לְדְרוֹשׁ יָד וְלֹא-דָרַשׁ בִּיהוָה, וַיִּמְיֹתוּ; וַיִּסַּב, אֶת-הַמְּלוּכָה, לְדָוִד, בֶּן-יִשָּׁי "

13 Saul died for the trespass that he had committed against the LORD in not having fulfilled the command of the LORD; moreover, he had consulted a ghost to seek advice, 14 and did not seek advice of the LORD; so He had him slain and the kingdom transferred to David son of Jesse.

30. ברכות יב ע"ב

" עמי - במחיצתי "

31. ברכות י ע"א

" אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים "

(Hezekiah continued: I have received a tradition from the house of my father's father, from King David:) Even if a sharp sword rests upon a person's neck, **he should not prevent himself** from mercy.

32. דברים רבה (ליברמן) פרשת ואתחנן

בשעה שהלך שאול ושאל באשת בעלת אוב והעלת לו שמואל, וא"ל שמואל כל אותן הדברים, וכיון שא"ל שמואל אתה ובניך עמי בטח שאול על דבריו ונתייאש מן התפלה, אמ' הואיל ואמ' לי שמואל שאני מת מה אני מועיל מתפלל, ישב לו מן התפלה ונדקר בחרב, ...מי גרם לו על שבט בדברי שמואל, שאילו היה מתפלל לפני הקב"ה היה מבטל ממנו את הגזרה.

33. ויקרא י"ט, לא

" אל תפנו אל האבות ואל הידענים אל תבקשו לטמאה בהם "

Do not turn to ghosts and do not inquire of familiar spirits, to be defiled by them: I the LORD am your God.

34. ראב"ע ויקרא יט, לא

" וריקי מוח אמרו לולי שהאבות אמת גם כן דרך הכשוף לא אסרם הכתוב. ואני אומר הפך דבריהם, כי הכתוב לא אסר האמת רק השקר, והעד האלילים והפסילים "

35. רמב"ן דברים י"ח, ט

" ורבים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל... ואנחנו לא נוכל להכחיש דברים יתפרסמו לעיני רואים "

36. רד"ק שמ"א כח, כד

" ואני רואה לפרש הנה מעשה האוב לפי מה שנמצא כתוב אמרו רז"ל ... וראינו מחלוקת בין הגאונים בדבר הזה וכלם נשתנו כי מעשה האוב הבל ותוהו ודברי כזב והתול אבל יש מהם אומרים כי לא דבר שמואל עם שאול וחסו ושלומו לא עלה שמואל מקברו ולא "

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

דבר אבל האשה עשתה הכל ברמאות כי מיד הכירה כי שאול הוא אך להראות לו כי מצד החכמה הכירה ומצאה דבר זה אמרה למה רמיתני ואתה שאול ודרך בעלת אוב להביא בן אדם שמדבר מתוך מחבואו בלשון נמוך וכאשר בא שאול לדרוש מאתה וראתה אותו נבהל וידעה כי למחר יהיה יוצא למלחמה וכל ישראל היו בפחד גדול וידעה מה שעשה שאול שהרג כהני ה' שמה בפי המגיד הדברים הנאמרים בפרשה ומה שאמר ויאמר שמואל אל שאול על מחשבת שאול כי היה חושב כי שמואל היה המדבר אליו ומה שאמר ולא עשית חרון אפו בעמלק ידוע היה דבר זה כי מאותה שעה אמר לו שמואל וימאסך מהיות מלך ומה שאמר לרעך לדוד ידוע היה זה בכל ישראל כי דוד נמשח למלך ומה שאמר מחר אתה ובניך עמי מדרך סברא אמר זה, זהו פי' רב שמואל בן חפני הגאון ז"ל ואמר אף על פי שמשמעות דברי החכמים ז"ל בגמרא כי אמת היה שהחיתה האשה את שמואל לא יקובלו הדברים במקום שיש מכחישים להם מן השכל אבל רב סעדיה ורב האי הגאונים ז"ל אמרו אמת הוא כי רחוק היא שתדע האשה העתידות וכן שתחיה היא את המת בחכמת האוב אך הבורא יתברך החיה את שמואל כדי לספר לשאול את כל הקורות העתידות לבא עליו והיא האשה אשר לא ידעה בכל אלה נבהלה כמו שנאמר ותזעק בקול גדול ואשר אמרה האשה את מי אעלה לך דברי התולים הם כי דעתה היה לעשות כמנהגה, אלה דבריהם, ויש לתמוה לדברי הגאונים האלה אם הקב"ה החיה את שמואל כדי לספר לשאול הקורות הבאות עליו למה לא אמר לו על ידי חלומות או על ידי אורים או על ידי הנביאים אלא על ידי אשה בעלת אוב ועוד איך היה נעלם משאול שהיה חכם ומלך אשר היו עמו כמה חכמים גדולים אם ענין אוב נעשה על ידי אדם מדבר מתוך מחבואו ומי יאמר שיטעה הוא בזה ואין זה הדעת מקבלו והנכון הוא מה שפירשנו:

37. דברים, י"ח, ט"י"א

" כִּי אֲתָה בָּא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ – לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם הֵהֱם. לֹא יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בְּאֵשׁ, קֶסֶם קְסָמִים, מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. וְחֹבֵר חֶבֶר וְשֹׂאֵל אֹב וְיִדְעֵנִי, וְדֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים"

When you enter the land that the LORD your God is giving you, you shall not learn to imitate the abhorrent practices of those nations. Let no one be found among you who consigns his son or daughter to the fire, or who is an augur, a soothsayer, a diviner, a sorcerer, one who casts spells, or one who consults ghosts or familiar spirits, or one who inquires of the dead.

38. רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא וז

" איזה הוא קוסם – זה העושה מעשה [...] ותיפנה מחשבתו מכל הדברים עד שיאמר דברים שעתידין להיות, ויאמר "דבר פלוני עתיד להיות", או "אינו הווה", או שיאמר ש"ראוי לעשות כך", ו"היזהרו מכך".
יש מן הקוסמים שהוא ממשמש בחול או באבנים, ויש מהן מי שגוהר (=מתכופף) לארץ וצועק, ויש מי שמסתכל במראה של ברזל או עששית, ומדמין ואומרין.

39. רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא ח

"יום פלוני טוב, יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית, שנה פלונית או חודש פלוני רע לדבר פלוני"

40. רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא ד

" כיצד הוא הניחוש: כגון אלו שאומרין הואיל ונפלה פיתי מפי, או נפל מקלי מידי, איני הולך למקום פלוני היום, שאם אלך אין חפציי נעשין; הואיל ועבר שועל מימיני, איני יוצא מפתח ביתי היום, שאם יצאתי, יפגעני אדם רמאי. וכן אלו ששומעין צפצוף העופות ואומרין יהיה כך ולא יהיה כך, טוב לעשות דבר פלוני ורע לעשות דבר פלוני. וכן אלו שאומרין שחוט תרנגול זה שקרא ערבית, שחוט תרנגולת זו שקראת כמו תרנגול."

41. רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא ה

" מי שאמר דירה זו שבנית, סימן טוב הייתה עליי [...] מותר: הואיל ולא כיוון מעשיו ולא נמנע מלעשות, אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שכבר היה--הרי זה מותר."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

42. בראשית כד, יב-יד

" ויאמר--ה' אלהי אדני אברהם, הקרה-נא לפני היום; ועשה-חסד, עם אדני אברהם. הנה אנכי נצב, על-עין המים; ובנות אנשי העיר, יצאת לשאב מים. והיה הנער, אשר אמר אליה הטי-נא כדרך ואשתה, ואמרה שתה, וגם-גמליך אשקה--אתה הכחת, לעבדך ליצחק, ובה אדע, כי-עשית חסד עם-אדני "

And he said, "O LORD, God of my master Abraham, grant me good fortune this day, and deal graciously with my master Abraham: Here I stand by the spring as the daughters of the townsmen come out to draw water; let the maiden to whom I say, 'Please, lower your jar that I may drink,' and who replies, 'Drink, and I will also water your camels'—let her be the one whom You have decreed for Your servant Isaac. Thereby shall I know that You have dealt graciously with my master."

43. שמ"א יד ח-יב

" ויאמר יהונתן: הנה אנחנו עברים אל האנשים ונגלינו אליהם. אם כה יאמרו אלינו: "דמו עד הגיענו אליכם", ועמדנו תחתינו ולא נעלה אליהם. ואם כה יאמרו "עלו עלינו", ועלינו -- כי נתנם ה' בידנו, וזה לנו האות. ויגלו שניהם אל-מצב פלשתים; ויאמרו פלשתים -- הנה עברים יצאים מן החרים אשר התחבאו שם. ויענו אנשי המצבה את יונתן ואת נשא כליו, ויאמרו: "עלו אלינו ונודיעה אתכם דבר"; ויאמר יונתן אל נשא כליו: עלה אחרי, כי נתנם ה' ביד ישראל "

Jonathan said, "We'll cross over to those men and let them see us. If they say to us, 'Wait until we get to you,' then we'll stay where we are, and not go up to them. But if they say, 'Come up to us,' then we will go up, for the LORD is delivering them into our hands. That shall be our sign." They both showed themselves to the Philistine outpost and the Philistines said, "Look, some Hebrews are coming out of the holes where they have been hiding." The men of the outpost shouted to Jonathan and his arms-bearer, "Come up to us, and we'll teach you a lesson." Then Jonathan said to his arms-bearer, "Follow me, for the LORD will deliver them into the hands of Israel."

44. בבלי, מס' חולין, דף צ"ה, עמוד ב'

" כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש."

45. רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא ה

" וכן המשים לעצמו סימנים, אם יארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני, ואם לא יארע לא אעשה, כאליעזר עבד אברהם."

46. השגת הראב"ד על רמב"ם משנה תורה הלכות ע"ז יא ה

" זה שיבוש גדול, שהרי דבר זה מותר ומותר הוא! ואולי הטעהו הלשון שראה: "כל נחש שאינו כאליעזר ויונתן - אינו נחש", והוא סבר שלעניין איסור נאמר, ולא היא! אלא הכי קאמר: אינו ראוי לסמוך, ואיך חשב על צדיקים כמותם עבירה זו? ואי הווי אינהו - הווי !"

47. רמב"ם משנה תורה, הל' ע"ז, הלכה יב

" מי שנשכו עקרב או נחש, מותר ללחוש על מקום הנשיכה, ואפילו בשבת, כדי ליישב דעתו ולחזק ליבו: אף על פי שאין הדבר מועיל כלום, הואיל ומסוכן הוא, התירו לו, כדי שלא תיטרף דעתו עליו."

48. רמב"ם משנה תורה, הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים, ו, ד

" כיצד מעשה היידועני? מניח עצם עוף ששמו "ידוע" בפיו, ומקטיר, ועושה מעשיות אחרות, עד שייפול כנכפה וידבר בפיו דברים שעתידין להיות ."

49. רמב"ם משנה תורה, הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים, יא, יד

" איזה הוא דורש אל המתים? זה המרעיב את עצמו והולך ולן בבית הקברות, כדי שיבוא המת בחלום, ויודיעו מה ישאל עליו. ויש אחרים שהן לובשים מלבושים ידועים, ואומרים דברים, ומקטירין קטורת ידועה, וישנים לבדם -- כדי שיבוא מת פלוני, ויספר עמו בחלום. כללו של דבר: כל העושה מעשה כדי שיבוא המת ויודיעו -- לוקה."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

50. רמב"ם הלכות עבודה-זרה פרק יא

(כ) ודברים האלו - כולן, דברי שקר וכזב הן ; והן שהטעו בהן עובדי עבודה זרה הקדמונים לגויי הארצות, כדי שיינהו אחריהן. ואין ראוי לישראל, שהן חכמים מחוכמים, להימשך בהבלים אלו, ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה: שנאמר "כי לא נחש ביעקוב, ולא קסם בישראל" (במדבר כג, כג), ונאמר "כי הגויים האלה, אשר אתה יורש אותם--אל מעוננים ואל קוסמים, ישמעו; ואתה--לא כן, נתן לך ה' אלוהיך" (דברים יח, יד).

(כא) כל המאמין בדברים אלו, וכיוצא בהן, ומחשב בליבו שהן אמת ודברי חכמה, אבל התורה אסרה אותן--אינו אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת, ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת, יידעו בראיות ברורות--שכל אלו הדברים שאסרה תורה, אינן דברי חכמה, אלא תוהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת, ונטשו כל דרכי האמת בגללן. ומפני זה אמרה תורה, כשהזירה על כל אלו ההבלים, "תמים תהיה, עם ה' אלוהיך" (דברים יח, יג)

51. רמב"ן דברים יח, ט

"ועתה דע והבן בעיניי הכשפים, כי הבורא יתברך כאשר ברא הכל מאין עשה העליונים מנהיגי התחתונים אשר למטה מהן, ונתן כח הארץ וכל אשר עליה בכוכבים ובמזלות לפי הנהגתם ומבטם בהם כאשר הוא מנוסה בחכמת האיציטגנינות, ועשה עוד על הכוכבים והמזלות מנהיגים מלאכים ושרים שהם נפש להם. והנה הנהגתם מעת היותם עד לעולם ועד, גזירת עליונים אשר שם להם. אבל היה מנפלאותיו העצומות, ששם בכח המנהיגים העליונים דרכי תמורות, וכחות להמיר הנהגת אשר למטה מהם, שאם יהיה מבט הכוכבים (בפניו) [בפנים] אשר כנגד הארץ טובה או רעה לארץ או לעם או לאיש, ימירו אותם הפנים העליונים עליו להפך במבט עצמו, כענין שאמרו תמורת ענג נגע. ועשה כן, להיות הוא יתברך שמו מהשנא עדניא וזמניא, קורא למי הים לעשות בהם כרצונו, והופך לבקר צלמות, מבלי שינוי טבעו של עולם, ושיעשו הכוכבים והמזלות מהלכם כסדרן: ועל כן אמר בעל ספר הלבנה החכם בנגרמוני"א, כשהלבנה והיא נקראת גלגל העולם בראש טלה על דרך משל, ויהיה פניו מול פלוני, תעשה תמונה לדבר פלוני ויוחק בה שם השעה ושם המלאך הממונה עליה מן השמות ההם הנזכרים באותו הספר, ותעשה הקטרה פלונית בענין כך וכך, יהיה המבט עליה לרעה לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס, וכאשר תהיה הלבנה במזל פלוני תעשה תמונה והקטרה בענין פלוני לכל טובה לבנות ולנטוע. והנה גם זה הנהגת הלבנה בכח מנהיגיה, אבל ההנהגה הפשוטה אשר במהלכה הוא חפץ הבורא יתברך, אשר שם בהם מאז, וזה היפך. וזה סוד הכשפים וכחם שאמרו בהם (חולין ז ב) שהם מכחישים פמלייא של מעלה, לומר שהם היפך הכחות הפשוטים והם הכחשה לפמלייא בצד מהצדדין, ועל כן ראוי שתאסור אותם התורה שיונח העולם למנהגו ולטבעו הפשוט שהוא חפץ בוראו. וגם זה מטעמי איסור הכלאים, כי יבואו מן ההרכבות צמחים יעשו פעולות נכריות יולידו שינויים ממנהגו של עולם לרע או לטוב, מלבד שהן עצמן שינוי ביצירה, כאשר פירשתי כבר"